

YANGI O‘ZBEKISTON MILLIY IQTISODIYOTIDA SANOATNING TUTGAN O‘RNI VA UNI MODERNIZATSIYA QILISH

Jabarova Gulsoraxon Murodjon qizi, Sarikulov Mirkomil Olimovich

*Andijon davlat pedagogika instituti Tabiiy fanlar fakulteti Geografiya
yo‘nalishi talabasi, Andijon davlat pedagogika instituti Biologiya va geografiya
o‘qitish metodikasi kafedrasida o‘qituvchisi
Andijon shahri Do‘stlik ko‘chasi 2-uy*

Annatsiya: Ushbu maqolada yangi O‘zbekiston milliy iqtisodiyotida sanoat tarmog‘ining o‘rni, o‘ziga xos tomonlari amaliy materiallar yordamida o‘rganilgan. Shuningdek, mamlakatimizda qabul qilingan strategiyaga va dasturlar doirasida sanoat tarmog‘ini rivojlantirish yo‘llari, modernizatsiya qilish haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: *milliy iqtisodiyot, sanoat, sanoat salohiyati, sanoat korxonalari, ishlab chiqarish korxonalari, barqaror sanoatlashtirish, tarmoqlararo kooperatsiya.*

THE PLACE OF INDUSTRY IN THE NATIONAL ECONOMY OF NEW UZBEKISTAN AND ITS MODERNIZATION ANNOTATION

Annotation: This article studies the role and specific aspects of the industrial sector in the national economy of the new Uzbekistan using practical materials. It also discusses the ways of developing and modernizing the industrial sector within the framework of the strategy and programs adopted in our country.

Keywords: *national economy, industry, industrial potential, industrial enterprises, manufacturing enterprises, sustainable industrialization, inter-sectoral cooperation.*

Asosiy qism: Sanoat – moddiy ishlab chiqarishning eng yirik yetakchi tarmog‘i bo‘lib, unda mehnat qurollari (vositalari), mehnat buyumlari va xalq iste‘mol tovarlarining ko‘pchilik qismi yaratiladi. Unda mashina va mexanizmlarning barcha turlari, bino va inshootlarning konstruktiv elementlari ishlab chiqariladi, yer osti boyliklarini qazib olish amalga oshiriladi, mineral, o‘simlik va hayvon xomashyosiga ishlov beriladi hamda keng iste‘mol mollari tayyorlanadi.

Sanoat iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini ishlab chiqarish vositalari, mehnat qurollari bilan ta‘minlaydi. Milliy iqtisodiyot, fan, maorif, madaniyat, sog‘liqni saqlash, sport, turizm va boshqa sohalar rivoji sanoatning taraqqiyot darajasiga bog‘liq. Ishlab

chiqarish kuchlari va munosabatlari taraqqiyotida sanoatning tarixiy roli beqiyosdir. Shu sababli uning rivoji va samaradorligi qanchalik yuqori bo'lsa, davlatning mavqei shunchalik kuchli bo'ladi va aholi turmush darajasi yanada yaxshilanib boradi.

Sanoat jamiyatning yetakchi kuchi bo'lgan ishchilar sinfini o'zida birlashtiradi. Sanoat rivoji tufayli unda band bo'lgan xodimlarning soni ko'payadi, ularning bilim va ko'nikmalari, mahorati ortadi, kadrlar salohiyati yuqori darajaga ko'tariladi.

Mehnatni ijtimoiy tashkil qilishning eng oliy turi, konsentratsiyaning yuqori darajasi va shu asosda ijtimoiy ishlab chiqarishni uyushtirishning ilg'or usullari – ixtisoslashtirish, kooperativ-lashtirish va kombinatlashtirish, ko'plab ishlab chiqarish va uzluksiz konveyer tizimi yordami bilan tashkil etish sanoat sohasida hukmronlik qiladi. Faqat yirik mashina industriyasigina fan va texnikaning barcha yutuqlarini o'zida to'plab, mujassamlashtirib, mehnatni texnika bilan qurollantirishi va uning unumdorligini yuqori darajaga ko'tarishi mumkin.

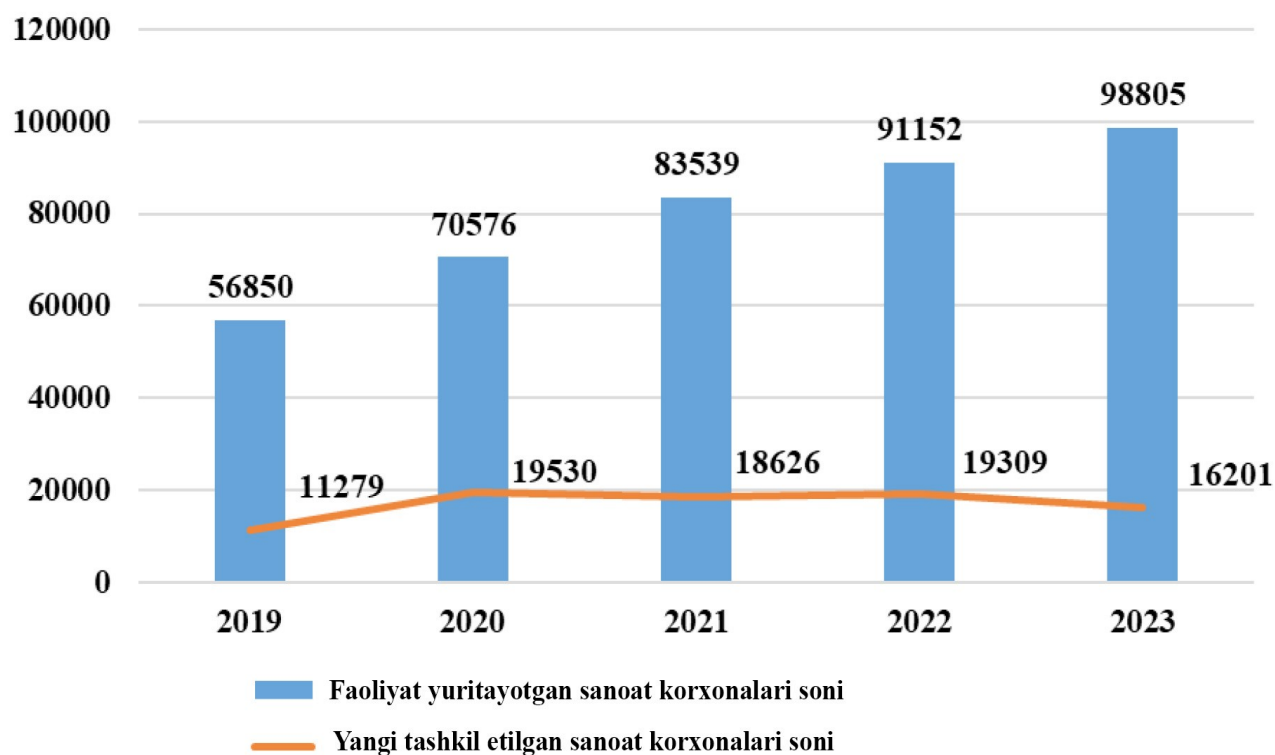
Sanoat va ayniqsa uning eng muhim sohasi bo'lgan og'ir sanoat mamlakatda kengaytirilgan takror ishlab chiqarishning asosi hisoblanadi. U moddiy texnika vositalarini o'zi va boshqa tarmoqlar uchun takror ishlab chiqarish bilan bir vaqtda jamiyat a'zolari o'rtasidagi ijtimoiy ishlab chiqarish munosabatlarini takomillashtirib boradi.

Sanoat qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini qayta qurishning negizi hisoblanadi. Uni yangi texnika bilan ta'minlash orqali sanoat dehqon xo'jaligini iqtisodiy va madaniy jihatdan yuqori darajaga ko'tarishga, shahar bilan qishloq o'rtasidagi muhim tafovutni yo'qotishga, dehqon mehnatini industrial mehnatga aylantirishga yordam beradi.

Jahon iqtisodiyotining globallashuvi va raqamli iqtisodiyotni shakllanishi sharoitida mamlakatimizda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini ta'minlash, tarmoqlar va sohalarda ishlab chiqarishni samarali tashkil etish va boshqaruv samaradorligini oshirish, korxonalar va aksiyadorlik jamiyatlari, kompaniya va firmalarda kor-porativ boshqaruvni samarali tashkil etish, ishlab chiqarishni samarali tashkil etish, korxonalar amaliyotida korporativ boshqaruv standartlari va kodekslarini ishlab chiqish, davlatlar iqtisodiyotini rivojlantirishda sanoat korxonalari raqobatbardoshligini oshirishda ilg'or xorijiy tajribalarni qo'llash kabi masalalarga alohida e'tibor qaratilmoqda. 2023-yil 11-sentyabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston–2030" strategiyasi to'g'risida"gi 158-son Farmoni asosida qabul qilingan mazkur strategiyada 5 ta ustuvor yo'nalish bo'yicha 100 ta muhim maqsad o'z aksini topgan bo'lib, mazkur hujjat orttirilgan tajriba, xalqaro ekspertiza va jamoatchilik muhokamasi natijalari asosida ishlab chiqildi. Xususan, sanoat sohasini barqaror rivojlantirish, mahalliy xomashyo bazasidan samarali foydalanish va ilg'or

texnologiyalarga asoslangan sanoatni rivojlantirish, sanoatning “drayver” sohalarini rivojlantirish va hududlarning sanoat salohiyatini to‘liq ishga solish, sanoatda qo‘shilgan qiymat hajmini 45 milliard dollarga yetkazish va 2,5 millionta yuqori daromadli ish o‘rinlarini yaratish kabi vazifalar belgilangan. Sanoat moddiy ishlab chiqarishning eng yirik, yetakchi tarmog‘idir.

Unda mehnat qurollari (vositalari), mehnat buyumlari va xalq iste‘mol tovarlarining ko‘pchilik qismi yaratiladi; mashina va mexanizmlarning barcha turlari, bino va inshootlarning konstruktiv elementlari ishlab chiqariladi; yer osti boyliklari qazib olish amalga oshiriladi; mineral, o‘simlik va hayvon xomashyosiga ishlov beriladi, keng iste‘mol mollari tayyorlanadi va hoka-zolar Sanoat milliy iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini ishlab chiqarish vositalari, mehnat qurollari bilan ta‘min-laydi. Milliy iqtisodiyot, fan, maorif, madaniyat, sog‘liqni saqlash, sport, turizm va boshqa sohalar rivoji sanoatning taraqqiyot darajasiga bog‘liq. Ishlab chiqarish kuchlariva munosabatlari taraqqiyotida sanoatning tarixiy roli beqiyosdir. Shu sababli, uning rivoji va samaradorligi qanchalik yuqori bo‘lsa, davlatning mavqei shunchalik kuchli bo‘ladi va aholi turmush darajasi yanada yaxshilanib boradi. Sanoat jamiyatning yetakchi kuchi bo‘lgan ishchilar sinfini o‘zida birlashtiradi. Sanoat rivoji tufayli unda band bo‘lgan xodimlarning soni ko‘payadi, ularning bilimi va ilmi, mahorati ortadi, kadrlar salohiyati yuqori darajaga ko‘tariladi.

Keyingi qadamlar: 2022—2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi doirasida mavjud korxonalarni modernizatsiya qilish va yuqori qo'shimcha qiymatli mahsulotlar ishlab chiqaradigan yangi korxonalar tashkil etish bo'yicha quyidagi choratadbirlar va loyihalar ko'zda tutilgan:

✓ klasterlar yaratish, mis, tabiiy gaz va boshqa xomashyolarni qayta ishlashni chuqurlashtirish;

✓ avtomobilsozlik sohasida kooperatsiyani rivojlantirish va mahalliyashtirish darajasini oshirish;

✓ qurilish materiallari ishlab chiqarishni ikki barobarga oshirish;

✓ to'qimachilik sanoati ishlab chiqarish hajmini ikki barobarga oshirish;

✓ charpoyabzal sanoatini rivojlantirish va ishlab chiqarish hajmini 3 barobarga oshirish;

✓ farmatsevtika sanoati mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini 3 barobarga oshirish;

✓ elektrotexnika sanoatini rivojlantirish va ishlab chiqarishni ikki barobar oshirish. Bundan tashqari, tayyor mahsulotlarni Yevropa bozorlariga eksport qilishni rag'batlantirish, shuningdek, ishlab chiqarish samaradorligini va mehnat unumdorligini oshirish dasturlarini amalga oshirish hamda kadrlar tayyorlash bo'yicha choratadbirlar ko'rish nazarda tutilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sanoat milliy iqtisodiyotining yetakchi tarmog'i hisoblanadi va ijtimoiy ishlab chiqarishni rivojlantirishda, aholining turmush-darajasi oshirishda uning ahamiyati beqiyosdir.

O'zbekistonda barqaror sanoatlashtirishni ta'minlash uchun amalga oshirilishi kerak bo'lgan qo'shimcha tadbirlar quyidagilardan iborat:

– energetika, avtomobil transporti va boshqa sanoat infratuzilmalarni kompleks rivojlantirish;

– mahalliy muhandislik tadqiqot va ishlanmalar bazasini rivojlantirish hamda ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va kengaytirish, sanoat tarmoqlarining texnologik salohiyatini yuksaltirishda har tomonlama yordam ko'rsatish;

– sanoatni modernizatsiya qilish, mahalliy xomashyoni chuqur qayta ishlash asosida tayyor mahsulot ishlab chiqarish, ulardan foydalanish samaradorligini oshirish hamda havfsiz ekologik texnologiyalar va ishlab chiqarish jarayonlaridan kengroq foydalanish uchun zarur investitsiyalar hajmini ta'minlash

O'rta va yuqori texnologiyali sanoat mahsulotlarining umumiy hajmida qo'shilgan qiymat ulushini oshirish maqsadida hududlarda yuqori qo'shimcha qiymat yaratuvchi

innovatsion mahsulotlarni ishlab chiqarish texnologiyalarini o'zlashtirgan holda innovatsion o'quv ishlab chiqarish texnoparklarini tashkil etish ma`qul ish hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Сарикүлов.М.О, Эргашев Д.Э. Мамасайдова З.А, Олимова Г.К.АНАЛИЗ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ СЕТЕЙ КУРГАНТЕПИНСКОГО РАЙОНА. "Экономика и социум" № 4 (107)-1 2023

2. Sarikulov.M.O. Kamolova D ANDIJON VILOYATI IQTISODIY TARMOQLARIDAGI TARKIBIY VA HUDUDIY O'ZGARISHLAR, HAMDA "O'SISH QUTBLARI" "Экономика и социум" № 10 (113) - 1 2023

3. Sarikulov.M.O, Rahmonova O, BULOQBOSHI TUMANI SANOAT TARMOQLARI IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA HUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNI QO'LLAB QUVVATLASH CHORA TADBIRLARI. "Экономика и социум" № 3 (118) -1 2024

4. Исроилов Д. Ўзбекистон Республикасида инвестиция лойиҳалари ёрдамида саноат соҳасининг ҳолати ва ривожлантириш тенденциялари. // Science and innovation in the education system. 2024. Т. 3. №. 4. С. 94-101.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategi-yasi to'g'risida"gi 2017 yil 7-fevraldagi PF-4947-son Farmoni.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 -yanvardagi "2022 -2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston-ning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi, PF -60 -son Farmoni (1 -ilova, III -bo'lim, 21 -maqsad).

7. <https://siat.stat.uz/reports-filed/1870/line-data>